

Utopia

Belgian handmade polyphony

Programma
2027

“Muziek uit de 16de eeuw
vertelt niet alleen over het
verleden.

Zij spreekt over verlies,
verlangen,
schoonheid
en stilte.

Polyfonie
wordt opnieuw
een levende
taal.”

Utopia

Belgian handmade polyphony

Met deze brochure presenteren we een reeks concertprogramma's waarin Utopia Ensemble zijn vertrouwde klankideaal — transparantie, expressiviteit en samenklank — verbindt met nieuwe inhoudelijke accenten. De voorbije jaren brachten internationale erkenning, met onder meer een Diapason d'Or en de Preis der Deutschen Schallplattenkritik, maar ook een verdere verdieping van onze artistieke koers: muziek uit de 16de eeuw die niet alleen historisch waardevol is, maar ook vandaag nog iets wezenlijks te zeggen heeft.

Binnen dit aanbod vragen drie actuele programma's bijzondere aandacht.

Het nieuwe programma *De Kathedraal van Antwerpen*, dat in het najaar van 2026 ook als nieuw album verschijnt, brengt een ode aan de kapelmeesters uit de 16de eeuw en aan de bijzondere plaats van Maria in het muzikale en religieuze leven van de stad, tot aan de komst van Rubens.

Met *Lassus: Lamentaties – Troost en reflectie in tijden van verlies* richt Utopia Ensemble zich op een van de meest indringende muzikale vormen uit de renaissance. De klaagzangen van Orlandus Lassus openen een ruimte van verstillings, rouw en bezinning, maar ook van troost: muziek die eeuwen oud is en toch uitzonderlijk nabij klinkt.

En Terre Estrange kreeg in 2025, naar aanleiding van het jubileumconcert van Utopia Ensemble in AMUZ (B), een nieuwe en definitieve gedaante. Historicus en schrijver Philipp Blom werkte in opdracht van het ensemble een inhoudelijke reflectie uit rond ballingschap, identiteit en het verlangen naar een thuis — thema's die ook vandaag herkenbaar blijven.

Met deze programma's wil Utopia Ensemble tonen dat oude muziek meer kan zijn dan historisch repertoire: ze kan raken aan thema's die ook vandaag herkenbaar en betekenisvol zijn. We nodigen u van harte uit om onze programma's te ontdekken en samen te bekijken hoe ze een plaats kunnen krijgen binnen uw seizoen, festival of concertreeks.

Met muzikale groet,
Utopia Ensemble

EN TERRE ESTRANGE

De onmogelijke terugkeer

Bezetting: Utopia Ensemble en een verteller Jobst Schnibbe

Muziek van o.a. Lassus, Gombert, Isaac, Clemens, Senfl en Festa

Teksten van Philipp Blom

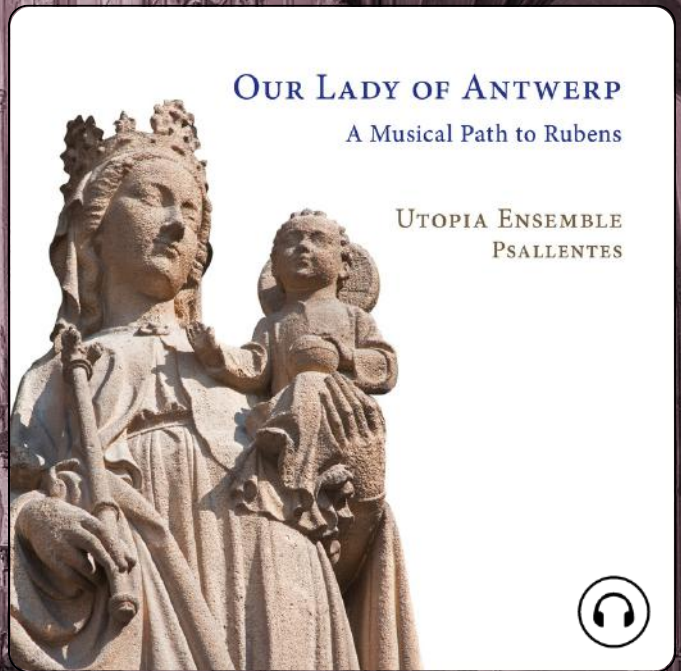
Met de titel *En terre estrange* (Op vreemde grond) verkent het ensemble de spanning tussen de droom van een ideale samenleving en de realiteit van het onbekende en vreemde. Thomas More's *Utopia* schetst een denkbeeldige, afgelegen wereld, ver verwijderd van de harde realiteit van zijn tijd. Dit idee van een verre, ideale samenleving resoneert tot op de dag van vandaag, nu velen hun thuisland verlaten in de hoop een beter en rechtvaardiger bestaan op te bouwen. De weg naar een nieuwe wereld is echter vaak beladen met onzekerheid, verlies en vervreemding.

Dit concertprogramma combineert de vocale kracht van het Utopia Ensemble met teksten die auteur Philipp Blom speciaal voor deze gelegenheid schreef. Zijn woorden, vertolkt door Jobst Schnibbe, bieden een indringende en persoonlijke reflectie op migratie, vervreemding en de zoektocht naar identiteit. Bloms teksten versterken de muzikale ervaring en verdiepen de thematiek van utopische dromen en de menselijke realiteit van ballingschap en transformatie.

Lamentaties van Lassus en literatuur smelten samen in dit unieke concert, waarin de diepe thema's van migratie en identiteit centraal staan. Het publiek wordt uitgenodigd zich te laten meevoeren door een landschap van klanken en woorden, en stil te staan bij de dromen van een utopie en de realiteit van degenen die hun eigen weg naar een nieuwe thuis zoeken.

OUR LADY OF ANTWERP

Van Mariale Polyfonie tot Rubens'
Tenhemelopneming van Maria

Bezetting: Utopia Ensemble

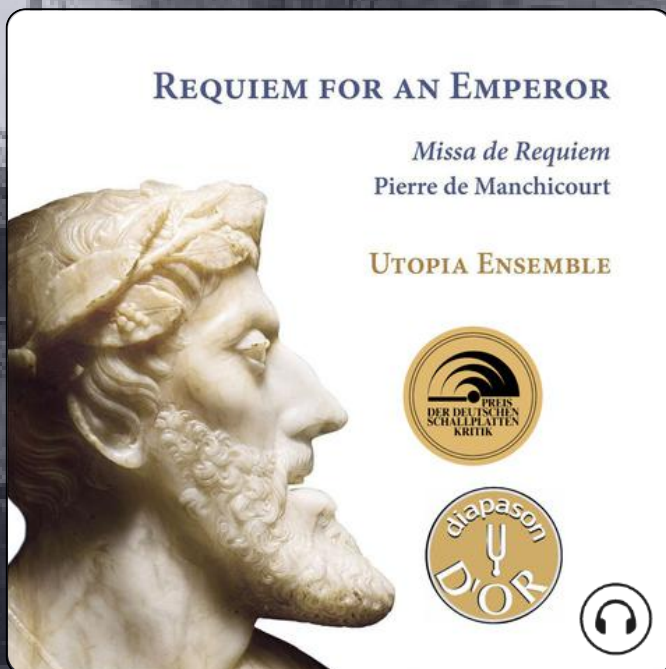
Muziek van o.a. Pullois, Obrecht, , Barbireau, Cornet, Pevernage en van Turnhout

De Antwerpse Onze-Lieve-Vrouwekathedraal is al eeuwenlang een bron van devotie, kunst en inspiratie. Dit programma laat de rijke muzikale bloei van deze iconische plek in de zestiende eeuw herleven, met polyfone meesterwerken ter ere van Maria.

Utopia Ensemble brengt werk van de kapelmeesters die de muzikale glorie van de kathedraal mee vormgaven: Jacob Obrecht, Severin Cornet, Andreas Pevernage, Jacobus Barbireau en Geert van Turnhout. Elk stuk wordt verbonden met een belangrijk historisch moment uit de geschiedenis van de kathedraal.

De reis eindigt met een symbolisch hoogtepunt: de overgang naar de barok, verbeeld in het eerste schilderij van Rubens voor de kathedraal — een visuele echo van een muzikale en culturele renaissance.

Optioneel worden de polyfone gezangen afgewisseld met gregoriaanse muziek, uitgevoerd door het ensemble Psallentes onder leiding van Hendrik Vanden Abeele, die de spirituele diepgang van de liturgie versterkt.

REQUIEM FOR AN EMPEROR

Een dodenmis voor Keizer Karel

Bezetting: *Utopia Ensemble & Jan Van Outryve, luit*

Muziek van *Pierre de Manchicourt, Josquin des Prez, Thomas Crecquillon, Nicolas Gombert*

Keizer Karel V was een van de machtigste en meest invloedrijke vorsten van de renaissance. Als staatsman hertekende hij het Europese landschap. Maar hij drukte ook zijn stempel op de culturele wereld van de 16de eeuw als mecenas voor kunstenaars en muzikanten. Daarnaast was hij ook een diep religieus man. Na zijn lange regeerperiode vol oorlogen trok hij zich terug in het Spaanse klooster van Yuste, voor stilte en bezinning. In zijn testament gaf hij opdracht voor dertigduizend herdenkingsmissen, om na zijn dood z'n zielenrust te verzekeren.

Pierre de Manchicourt, hofcomponist van Karels zoon Filips II en hoofd van diens Capilla Flamenca, droeg zijn steentje in die immense opdracht bij via zijn indrukwekkende Requiem. Dit werk, doordrongen van serene schoonheid, toont Manchicourts virtuositeit in polyfone compositietechniek en zijn meesterlijke gebruik van het gregoriaanse gezang als fundament. Maar Utopia gaat ook op zoek naar de mens achter de monarch. Ze belichten Karels gevoelswereld in z'n laatste dagen via motetten en chansons van Franco-Vlaamse grootheden als des Prez, Crecquillon en Karels favoriet Gombert. Dit concert biedt een unieke kans om niet alleen de grandeur van Karel V te horen, maar ook zijn innerlijke gevoelswereld, ondersteund door de verfijning van de Renaissancepolyfonie.

SALVE SUSATO

Schatten van de Antwerpse
Gouden 16de eeuw

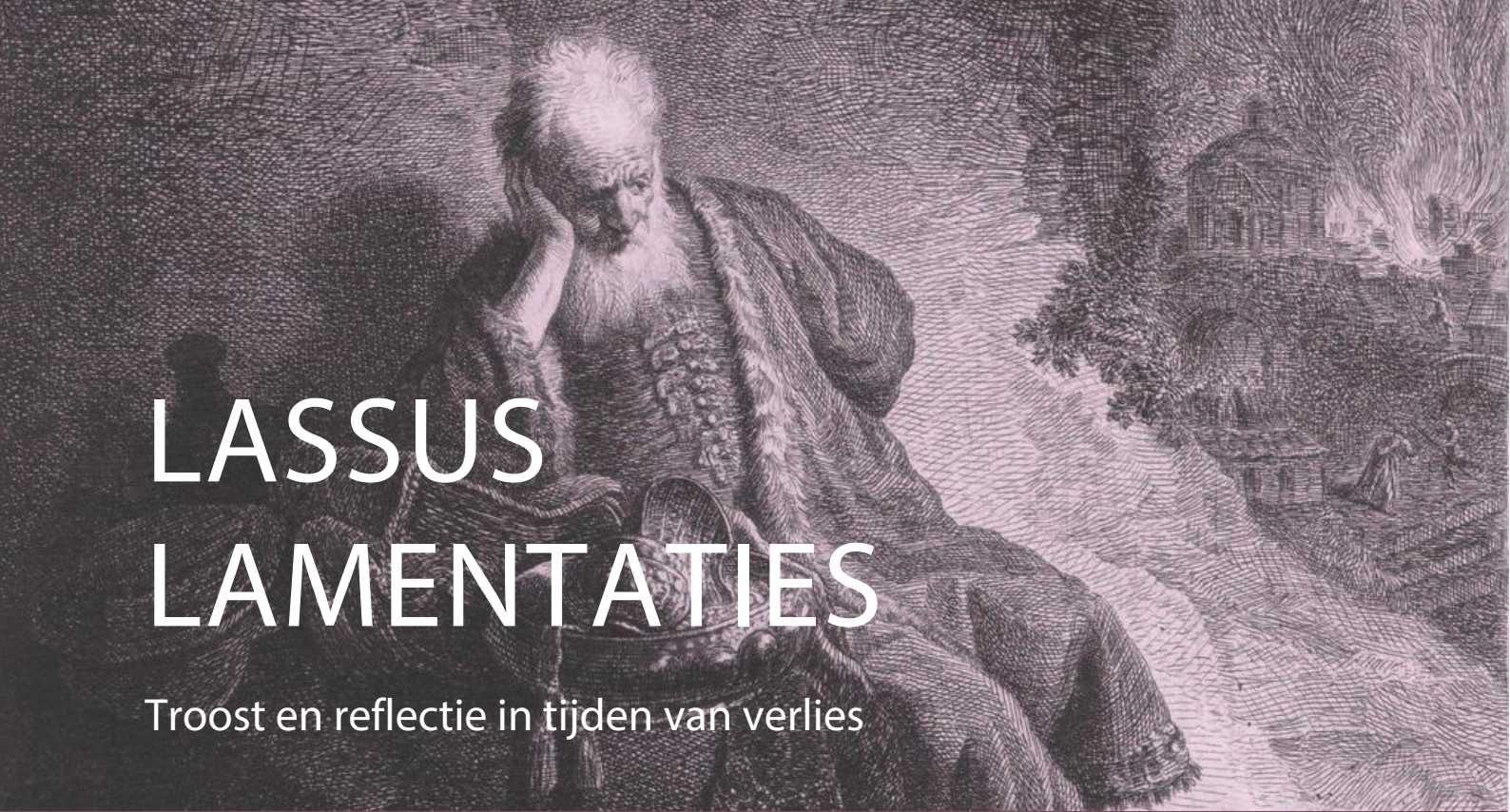
Bezetting: Utopia Ensemble en Jan Van Outryve (luit)

Muziek van o.a. Tielman Susato, Orlandus Lassus, Jacobus Clemens en Nicolas Gombert

Rond 1530 arriveerde Tielman Susato als immigrant in het bruisende Antwerpen, midden in haar Gouden Eeuw. In deze periode van ongekennde economische en culturele bloei bouwde hij een vooraanstaande muziekuitgeverij op, terwijl hij ook naam maakte als muzikant en componist. Antwerpen, het culturele knooppunt van Europa, bood de perfecte voedingsbodem voor zijn veelzijdige talenten. Als pionier in de muziekuitgeverij publiceerde Susato werken van grootmeesters als Lassus, Gombert en Josquin. Diens beroemde chanson “Mille regrets” werd door Susato niet alleen uitgegeven, maar kreeg ook een unieke “réponse” van zijn hand.

Hoewel Susato vaak herinnerd wordt om zijn instrumentale werk, is het juist zijn vocale muziek die in dit programma centraal staat. Utopia Ensemble brengt zijn meesterwerken, waaronder de prachtige vijfstemmige mis “In illo tempore quum audissent apostoli” en het motet “Salve quae roseo”, een ode aan het Antwerpen dat hem zoveel gaf.

Met dit programma nodigt Utopia Ensemble het publiek uit om de muzikale rijkdom van de Antwerpse Gouden Eeuw te herontdekken. De bekroning van deze opname met de prestigieuze “Diapason d’Or” onderstreept de uitzonderlijke kwaliteit en de historische waarde van dit repertoire. Een unieke ervaring die elke concertagenda naar een hoger niveau tilt.

LASSUS LAMENTATIES

Troost en reflectie in tijden van verlies

Bezetting: Utopia Ensemble

Muziek van Orlandus Lassus

De Lamentationes Hieremiae Prophetæ à 5 behoren tot de meest aangrijpende werken uit het late oeuvre van Orlandus Lassus. Gepubliceerd in 1585, zetten zij negen lezingen uit de Klaagliederen van Jeremia op muziek, bestemd voor de Tenebrae-diensten van de Goede Week.

De teksten ontstonden naar aanleiding van de verwoesting van Jeruzalem in 586 v.Chr. Ze beschrijven het verdriet van een gemeenschap die haar stad, haar veiligheid en haar toekomst verloren heeft. Jeruzalem verschijnt daarbij als een verlaten en rouwende vrouw. Hoewel deze woorden diep geworteld zijn in een historische gebeurtenis, hebben zij hun zeggingskracht nooit verloren. In de figuur van het rouwende Jeruzalem krijgen verlies, verlatenheid, schuld en hoop een menselijke gestalte die generaties lezers en luisteraars is blijven aanspreken.

Lassus was een van de meest gevierde componisten van zijn tijd. In deze cyclus verbindt hij een meesterlijke polyfone schrijfstijl met een uitzonderlijke gevoeligheid voor de tekst. De muziek zoekt haar kracht niet in dramatische contrasten, maar in een subtiele en intense verklanking van menselijke emoties.

Elke lamentatie eindigt met dezelfde oproep: Jerusalem, Jerusalem, convertere ad Dominum Deum tuum – “Jeruzalem, keer terug tot de Heer, uw God.” Als terugkerend refrein verleent deze bede aan de cyclus haar bijzondere karakter: een klaagzang waarin rouw en hoop voortdurend naast elkaar aanwezig blijven.

MIROIRS

Zestiende eeuwse beeldmotetten weerspiegeld

Bezetting: Utopia Ensemble en Bart Rodyns (orgel)

Muziek van o.a. Verdonck, Lassus, Daniel Raymundi en Benjamien Lycke

Beeld: Benjamien Lycke

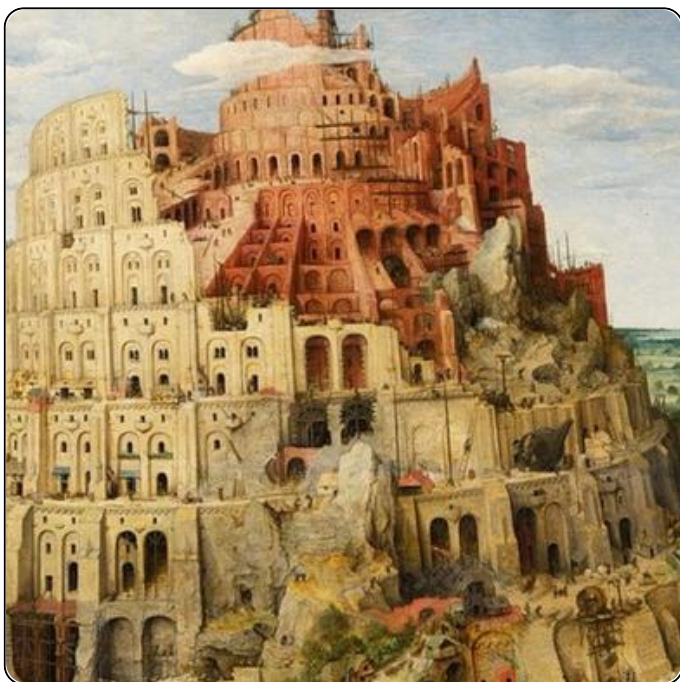
MIROIRS is een uniek concertprogramma waarin Utopia Ensemble 16de-eeuwse beeldmotetten combineert met eigentijdse composities, wat een fascinerende dialoog creëert tussen verleden en heden.

Beeldmotetten, typografische kunstwerken uit het 16de-eeuwse Antwerpen, speelden een belangrijke rol in de Contrareformatie. Ze werden verspreid om gelovigen aan te moedigen een deugdzaam en barmhartig leven te leiden, en zijn dankzij hun uniciteit in 2012 erkend als topstukken van het Vlaamse erfgoed. Hun boodschap van barmhartigheid is vandaag nog even relevant, aangespoord door de noodzaak van empathie, solidariteit en medeleven in onze moderne, snelle wereld.

In MIROIRS koppelt Utopia deze historische meesterwerken aan eigentijdse reflecties, waarin componist, tekstschrijver en vormgever opnieuw de handen ineen slaan, dit keer met digitale kunstvormen. Deze spiegelingen bieden concertgangers de kans om stil te staan bij het thema van mededogen in een nieuwe context. Het resultaat is een concertervaring die niet alleen muzikaal prikkelt, maar ook ruimte biedt voor reflectie en verdieping. Voor concertorganisatoren is MIROIRS een programma dat het publiek op vernieuwende wijze in contact brengt met cultureel erfgoed en actuele kunst, en het verrijkt met diepere thema's die een blijvende indruk zullen achterlaten.

In samenwerking met

BRUEGEL

Schilderijen muzikaal vertaald

Bezetting: Utopia Ensemble a capella of met Arnaud Van de Cauter (orgel)

Muziek van o.a. Lassus, Gombert, Crecquillon, Janequin, de Rore en Sweelinck

Pieter Bruegel, een van de meest fascinerende schilders uit de zestiende-eeuwse Nederlanden, wist als geen ander de natuur, de seizoenen en het dagelijkse leven van de volkse mens vast te leggen. Maar Bruegel schilderde ook surrealistische taferelen vol mysterie, geïnspireerd door Jeroen Bosch, vaak met een religieuze ondertoon. Zijn oog voor detail blijft tot op de dag van vandaag museumbezoekers verbazen.

In het concertprogramma "Bruegel" laat Utopia Ensemble zich inspireren door zijn iconische schilderijen zoals *De triomf van de dood*, *De Toren van Babel*, en *Boerenbruiloft*. Dit muzikale portret van Bruegel combineert volksliederen, religieuze werken en liefdesliederen uit zijn tijd. Het programma weerspiegelt de veelzijdigheid van Bruegels kunst: van rauwe, volkse thema's tot diep religieuze overpeinzingen.

Met muziek van tijdgenoten uit de Lage Landen brengt Utopia de verschillende facetten van Bruegels karakter tot leven in een gelaagde ervaring. Dit resulteert in een boeiend concert zonder zelfcensuur: volkse gezangen in contrast met religieuze werken en devote of wat schunnige liefdesliederen geven de facetten van onze grootmeester van het doek opnieuw kleur. Zo staat dit concert garant voor een rijke en afwisselende muzikale reis door de wereld van Bruegel.

OHIMÉ!

Liefdespoëzie in polyfonie rond 1600

Bezetting: Utopia Ensemble en Korneel Bernolet (klavecimbel) en Thomas Baeté (gamba)

Muziek van De Wert, Monteverdi, Willaert en Marenzio

“Ohimé!” en “Si dolce è il tormento” – het Italiaans klinkt als muziek in de oren, en dat is geen toeval. De taal vormt de ziel van het madrigaal, een zestiende-eeuws genre waarin passie, liefdesgeluk en -verdriet worden bezongen. Wat velen niet weten, is dat dit typisch Italiaanse genre zijn oorsprong voor een groot deel te danken heeft aan de invloed van Franco-Vlaamse componisten. Utopia Ensemble nodigt het publiek uit op een muzikale reis door de prachtige gedichten van Guarini, Ariosto en andere Italiaanse meesters. Deze poëzie, vol verlangen, smart en liefde, wordt tot leven gebracht in een weefsel van verfijnde polyfonie. De madrigalen in dit programma zijn niet alleen een expressieve schildering van menselijke emoties, maar ook een ontmoeting tussen Italiaanse en Vlaamse muzikale tradities. Laat u betoveren door deze schitterende pareltjes van muzikale expressiviteit.

BIOGRAFIE

Het Utopia Ensemble, opgericht in 2015 en genoemd naar het beroemde boek van Thomas More dat in Antwerpen ontstond, is dé referentie voor Vlaamse vocale polyfonie uit de zestiende eeuw. Vanuit zijn thuisbasis, de Sint-Pauluskerk in Antwerpen, brengt het ensemble deze muziek tot leven met een zeldzame transparantie, expressiviteit en samenklank.

Utopia is een collectief zonder artistiek leider: beslissingen worden gezamenlijk genomen, wat zich vertaalt in een volmaakte balans tussen stemmen en visie. Het ensemble bouwt voort op de rijke traditie van de Vlaamse polyfonie, maar zoekt tegelijk naar nieuwe manieren om dit erfgoed actueel te laten resoneren.

Het is een vaste waarde op prestigieuze festivals zoals Laus Polyphoniae en het MA Festival, en treedt ook internationaal op in Nederland, Duitsland, Zwitserland, Portugal en het Verenigd Koninkrijk. Sinds zijn ontstaan realiseerde Utopia vijf cd-opnames die internationale bijval kregen: van Morales en Luther over Pevernage en Susato (bekroond met een Diapason Découverte en Diapason d'Or) tot het recente Requiem for an Emperor, dat zowel de Diapason d'Or als de Preis der Deutschen Schallplattenkritik ontving.

Concertorganisatoren kunnen rekenen op Utopia's unieke expertise in Vlaamse polyfonie, gecombineerd met een hedendaagse, inhoudelijk doordachte benadering.

"Utopia verbindt verleden en heden op meesterlijke wijze" schreef een lovende criticus, een treffende samenvatting van de artistieke missie die het ensemble sinds zijn ontstaan drijft.

WAT DE PERS ZEGT

"Das Utopia Ensemble musiziert mit vollkommener Intonation und einem Stilgefühl, das uns zutiefst beeindruckt zurücklässt."

**Preis Der Deutschen Schallplattenkritik
over Requiem for an Emperor**

"Ecoutez la chanson « O malheureuse journée » de Nicolas Gombert, modèle d'interprétation tant par la beauté plastique des textures que le soin du détail apporté à chaque ligne !"

Diapason (Diapason d'or) over Requiem for an Emperor

"Très bel équilibre entre une matière vocale très précise (captée en proximité) et une réverbération dense et opulente. Une image particulièrement homogène des cinq voix, au service de la polyphonie."

Diapason (Diapason d'or) over Salve Susato

"The performances by the Utopia Ensemble (5 solo voices: mezzo-soprano, countertenor, tenor, baritone, and bass) are outstanding. One can hardly imagine a better blended consort of voices or more sensitively shaped performances."

American Record Guide over Salve Susato

"De leden van het Utopia Ensemble bereiken een voortreffelijk geluid, met een delicate combinatie van hun stemmen en een grote gevoeligheid in de dynamiek van het zingen, die ze met veel beheersing en variatie aanpassen aan het karakter van elk stuk."

Scherzo over Salve Susato

"La séduction qui opère doit aussi beaucoup à l'exceptionnelle qualité du jeune ensemble belge. Les cinq chanteurs – un par partie – phrasent avec une douceur et une fluidité absolue, ciselant une polyphonie transparente et d'une extrême lisibilité."

Diapason Magazine over The Musical Universe of Andreas Pevernage

"Utopia have a much lower centre of gravity yet maintain similar clarity while simultaneously warming the texture with soft Flemish-tinged vowel sounds. The results are beautiful, intimate and thoroughly engaging."

The Gramophone over The Seven Lamentations

UTOPIA ENSEMBLE IS

Michaela Riener, mezzo

Bart Uvyn, countertenor

Adriaan De Koster, tenor

Lieven Termont, bariton

Guillaume Olry, bas

MEDIA

CONTACT

info@utopia-ensemble.be

Tel: +32 (0) 485 40 45 34

www.utopia-ensemble.be

